

TITO JE NAREDIO I NADGLEDAO POKOLJE U SVIBNJU I LIPNJU 1945.

'Nikad više nećemo dozvoliti da se pojedinci koriste plodovima džinovske borbe naroda. Mi ćemo našu kuću provjetriti tako, da se za uvijek nestane onog smrada, koji ne smije kužiti našu zajedničku kuću - slobodnu, federativnu, Jugoslaviju.'

J.B.Tito, Vjesnik 25.svibnja 1945., br.30, str.4

Zanimljivo je da u ovome razdoblju Titove "aktivnosti", u tolikim knjigama o njemu i o NOB-u ne možemo naći ništa osim nekoliko njegovih javnih nastupa iz govora za razliku od aktivnosti u periodu od 1941. do početka svibnja 1945. koja je razrađena do detalja.

Međutim u dnevnim i frontovskim' listovima tih dana na području sjeverozapadne Hrvatske i Slovenije objavljujivana su izvješća do u detalje o Titovu kretanju. Jedan od takvih listova je bio i Vjesnik Jedinственe i narodno oslobodilačke fronte Hrvatske koji je pratio Tita od 19. svibnja do 6. lipnja 1945. god. Baš na tim područjima su u to vrijeme vršene masovne likvidacije.

14.svibanj 1945. " - ponedjeljak

Tito u Zagrebu predsjedava sastankom Štaba I. Armije JA i Glavnog Štaba Hrvatske. Na sastanku od istaknutijih su bili Peko Dapčević, Koća Popović, Ivan Gošnjak, Vladimir Bakarić i Edvard Kardelj.

Glavne teme sastanka: osnivanje i rad komunističkih koncentracijskih logora za eksterminacije, određivanje pravca kretanja marševa smrti i pronalazjenja većeg broja prikrivenih stratišta za masovne likvidacije. U tome se posebno istakao Mijalko Todorović, glavni organizator likvidacija u Zagrebu i okolici.

Na putu iz Beograda Tito je bio "na obilasku sjetvenih područja u Dobanovcima u Srijemu"

*17. svibnja u 12:30 OZN-a je na prijevaru odvela iz Nadbiskupskog dvora nadbiskupa A. Stepinca i zatočila ga u nekoj kući u Mlinarskoj ulici. Nadbiskup je svoje ovlasti tada prenio na generalnog vikara, biskupa dr. Franju Salis - Sewis-a.

19. svibanj 1945., subota

Titov dolazak iz Beograda u Zagreb

20.svibnja 1945., nedjelja

Tito predveče nenajavljeno dolazi u Varaždin u pratnji Aleksandra Rankovića i Koste Nada i obraća se građanima na Kapucinskom trgu. Rekao je da «u Varaždin nije došao službeno niti da govori o politici već da obiđe jedinice Jugoslavenske armije (JA) koje u okolici obavljaju važne zadaće na konačnom obračunu s hrvatskim smradom». Najavio je tom prigodom također svim protivnicima svog režima «da će u novoj komunističkoj državi svjetlost dana gledati samo toliko dugo, koliko traje put do najbliže jame.»

21.svibanj 1945., ponedjeljak

Tito je održao govor na Markovu trgu u Zagrebu.

22. - 24. svibnja 1945.

Tito je obišao zarobljeničke logore u Zagrebu i okolici u pratnji generala OZNE Ivana Krajačića (Stevo). Zatim je obišao logore za eksterminacije: u Orosavlju, Dubovac kraj Karlovca, Viktorovac u Sisku i logor u Samoboru. Tih je dana iz zagrebačkih bolnica odvedeno i ubijeno oko 4 800 hrvatskih ranjenika (Jazovka i druga stratišta).

Tito se 22. svibnja 1945. brzojavom ispričao generalu Crvene armije Ždanovu što ga ne može osobno primiti u Beogradu pa ga je u njegovo ime primio načelnik Generalštaba JA Arso Jovanović.

25. svibanj 1945. Lpetak

Tito je u Zagrebu 'proslavio' rođendan. Drugovi iz Zagreba su mu priredili rođendansko '**iznenađenje**' tako što su ga odveli u policijsku zgradu u Petrinjskoj ulici i s prozora mu pokazali u dvorištu '**postrojenu njemu u čast**' netom izručenu Hrvatsku vladu na čelu s Nikolom Mandićem i Milom Budakom.

26. svibanj 1945., subota

Tito naredio da se iz Zagreba i okolice uklone prognani i izbjegli 'pod oružanom pratnjom jedinica regularne armije, OZN-e i KNOJ-a usiljenim hodnjama ili vlakovima organizirano sprovede u zavičajna mjesta'. Tada je u Zagrebu boravilo oko 220 000 civilnih izbjeglica. Putem ih se trebalo 'bez milosti likvidirati, jer su oni većinom bili narodni neprijatelji.' Isti dan je prema Titovoj naredbi zapovjednik grada V. Holjevac za te izbjeglice osnovao dva logora; jedan u prihvatnoj stanici Crvenog križa kod Glavnog kolodvora i drugi na području psihijatrijske bolnice Vrapče.

Po sugestiji Aleksandra Rankovića, a prema iskazima Koče Popovića i Gabrijele Divjanovića (načelnik vojnosudskog odjela II armije JA), Tito je naredio da se za odmazdu pobiju svi hrvatski mladići u gradu i kotaru Zagreb rođeni od 1924-27 koji se ne nalaze u zarobljeničkim logorima ili nisu pristupili partizanskim jedinicama. Naredba br. 7 izdata je od komande grada Zagreba. Tom prilikom je u Maksimirskoj ulici 63 unovačeno oko 7800 mladića koji su sprovedeni u logore Maksimir i Prečko poslije čega su doživili sudbinu ostatka tamošnjih logoraša. Iz samo jedne od tih kolona koja je sprovedena na maršu smrti od Zagreba preko Podravine, Slavonije i Srijema, u logoru Kovin u Vojvodini od 2 200 mladića preživjelo je samo 58.

27. svibanj 1945., nedjelja

Vjesnik donosi vijest 'da Tito u pratnji generala Rankovića obilazi okolicu Zagreba'.

Pokajnik Mladen Šafronko svjedoči da je Tito tih dan-dva iza rođendana obišao zatvor OZN-e u Krapini i logore u Mirkovcu i Orosavlju te stratište u flurmancu i Maceljskoj šumi. U poslijepodnevnim satima Tito napušta okolicu Zagreba i putuje u Sloveniju.

28., 29. i 30. svibnja 1945.

Titov boravak u Ljubljani i okolici. Na putu je obišao stratišta; rudnik Barbarin, rov na brdu kod Laškog i stratište u Trbovlju.

U svom govoru u Ljubljani Tito je rekao « **l i k v i d i r a 1 i smo dvjesto tisuća bandita, a još toliko smo ih zarobili. Stigla ih je ruka naše pravde.** »

*U razdoblju od 18. do 30. svibnja 1945. u Teznom kod Maribora je pobijeno od 30 000 - 35 000 zarobljenika koji su ubačeni u protutenkovske rovove.

Od 26. srpnja do 2. lipnja 1945. na Kočevskom Rogu (oko 130km od Zagreba) izvršen je u osam dana pokolj od 30 000 - 40 000 zarobljenika u organizaciji Sime Dubaića. U subotu 2. lipnja u nadgledanje izvršenog 'došla je komisija od šest vojnih osoba iz JA i tri dobro odjevena civila poslije koje je otvor jame višestrukim eksplozijama zatrpan.' (Ivan Gugić - svjedok, i Simo Dubaić)

31. svibanj 1945., četvrtak

Poslije obilaska štaba IV Armije u Kamniku Tito je došao u Celje u pratnji najviših "rukovodilaca Slovenije" i komandanta I. Armije Peke Dapčevića i IV. Armije Petra Drapšina i komandanta Glavnog štaba Slovenije Dušana Kvedera. U Celju ga je dočekaio komandant III. Armije Kosta Nad i podnio raport.

1. lipanj 1945., petak

Titov boravak u Mariboru i okolici u pratnji Peke Dapčevića i Koste Nada. Raport mu je podnio Komandant 17. Istočnobosanske divizije Blažo Jankovič.

2. lipanj 1945., subota

Tito se vraća u Zagreb i prima izaslanstvo katoličke crkve u Hrvatskoj. Crkvenu delegaciju je vodio pomoćni biskup dr. Franjo Salis Sewis, jer je nadbiskup Stepinac još uvijek bio u zatvoru. Uz Tita na sastanku su bili dr. V. Bakarič i mgr. S. Rittig koji je u novoj vladi postao ministar za vjerska pitanja. Na tom sastanku Tito je inzistirao na odvajanju katoličke crkve u Hrvatskoj od Pape i Vatikana.

3. lipanj. 1945., nedjelja,

Titov boravak u Zagrebu i okolici.

* U 10:30 Stepinac je pušten iz zatvora i vraćen u Nadbiskupski dvor.

4. lipanj 1945. - ponedjeljak

Tito u Zagrebu prima nadbiskupa Stepinca i od njega zahtijeva da katoličku Crkvu odvoji od Vatikana, što je zahtijevao i od crkvene delegacije dva dana ranije. Stepinac kategorički odbija to učiniti. Nakon toga, uslijedile su pripreme za Stepinčev progon.

5. lipanj 1945. - utorak

Tito prima papina izaslanika Marconea.

Ujutro posjećuje partizanske zarobljenike u vojnoj bolnici na Rebru gdje se zadržava oko 2 sata i slika s osobljem bolnice. Zapovjednik bolnice partizanski kapetan Julius podnosi prijavak **'Hrvatske bande više nema, smještena je na dva metra ispod zemlje, a neki još i dublje'**.

Nakon posjete Rebru Tito u pratnji A. Rankovića odlazi u obilazak Bjelovara i tamošnjeg stratišta Lug. Sa tamošnjim rukovodstvom održava polusatni sastanak u hotelu Grand. U poslijepodnevnom satima 5. lipnja Tito je s pratnjom današnjom Podravskom magistralom putovao prema Osijeku, a pošto su glavni marševi smrti prolazili tim pravcem morali su ih na više mjesta zaobilaziti sporednim putovima. Cijelom trasom niz put su ležala iznemogla, ubijena i masakrirana tijela. Nenajavljeno je došao u Osijek, posjetio ranjenike u vojnoj bolnici Tvrda, prenoćio na nepoznatom mjestu u Osijeku.

6. lipanj 1945., srijeda

Tito je ujutro obišao veliki logor u Kovinu, Vojvodina, a odatle produžio u Beograd. Tog dana je Vjesnik donio samo kratku vijest: **«Tito je na putu iz Zagreba u Beograd posjetio ranjenike u glavnoj VB u osječkoj Tvrđavi, vraćajući se sa svog putovanja kroz Sloveniju i Hrvatsku»**

* * *

Prema kazivanjima Koče Popovića koji je u to vrijeme bio jedan od bližih Titovih suradnika samo na relaciji Bjelovar - Kovin (u Vojvodini) od 9. svibnja pa nadalje prošlo je 26 ešalona ratnih zarobljenika od kojih je svaki brojio od 3 000 - 5 000 zarobljenika koji su pobijeni na području Vojvodine i pobacani u protutenkovske rovove koje su tamo iskopali Nijemci (kao i one u Teznom kod Maribora) u svrhu zaustavljanja Crvene armije na Sremskom frontu.

Koča Popović je u to vrijeme kao načelnik Generalštaba JNA od Tita dobio tajnu naredbu za uništenje svih pisanih tragova o poslijeratnim pokoljima. U tu operaciju bili su uključeni: XII. odelenje JNA (Služba bezbednosti), personalna služba JNA, Vojno istorijski arhiv, Savezni zavod za statistiku te UDBA i njene ispostave

SECTION 6 WAR DIARY (GROUP) OR INTELLIGENCE SUMMARY. (Group heading not required).			Unit HQ 5 CORPS
Month and Year MAY 1945			Commanding Officer
Date	Time	Summary of Events and Information.	
	14 (cont)	From EAST and MIL. Much YUGOSLAV activity in div area throughout day though patrol to border D.2061 met only scattered individual tps. Collection and cr. of very large numbers of surrendered forces and displaced persons continued. These numbers particularly great in 78 DIV area. HQ 1 AGRA passed to Comd 16 DIV 2330 hrs.	
	0015 1200	Personal message from Corps Comd to Army Comd giving situation in Corps area Temporary bdy agreed with SOVIET and HUNGARIAN forces	
	15	200,000 strong besieged by 500,000 Gyps approached AUSTRIAN border from area DRAVOGRAD. Refused to surrender to YUGOSLAV forces. Parleys agreed to remain far side of border temporarily. After further parleys conducted by Comd 36 BRIGAD INF 8th as intermediary and after full preparations for an engagement had been made by TITO'S forces CROATS agreed to surrender to leave at 1700 hrs and to return to CROATIA. In order to meet threat of impending arrival of CROAT forces BRIG garrison in HERSBRO D.6178 strength by 16 INF less two coys. Smaller force of CROATS SOUTH of HERSBRO D.4678 surrendered to TITO forces at same time. Move of YUGOSLAV tps both into and out of Corps area continued with considerable increase in number in SLADKOPUR. HQ ARMY GP 'B' moved from GRIPPER during afternoon under orders YUGOSLAVS. In 78 DIV area 5 NORTHAMPTON contacted 3 US DIV in area HADFIELD A.368 during afternoon. 36 INF 8th completely dispersed CAUCASIANS and continued round up of COSACKS in hills.	
	0130	Report on YUGOSLAV situation in AUSTRIA by Comd 5 CORPS to Comd BUCHAREST ARMY passed to Resident Minister H.M. GOVERNMENT	
		HQ 5 CORPS had meeting with reps of 4 YUGOSLAV ARMY	

Stranica ratnog dnevnika britanskog 5. korpusa od 15. svibnja 1945. u kojem se govori o 200.000 pripadnika hrvatskih oružanih snaga koje prati oko 500.000 civila nadomak austrijske granice, u području Dravograda.

IZVADCI IZ REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA O EUROPSKOJ SAVJESTI I TOTALITARIZMU OD 02. TRAVNJA 2009.
EUROPEAN PARLIAMENT RESOLUTION ON EUROPEAN CONSCIENCE AND TOTALITARIANISM www.europarl.europa.eu

Europski parlament

2. dio

1. Odaje počast svim žrtvama totalitarnih ili nedemokratskih režima u Europi, te odaje priznanje onima koji su se borili protiv tiranije i terora;
3. Naglašava važnost održavanja sjećanja na prošlost jer bez istine o prošlosti i sjećanja na žrtve ne može doći do pomirbe; Europski parlament ponovno potvrđuje svoju jedinstvenu osudu totalitarne vladavine, koja se temelji na bilo kojoj ideologiji;
4. Podsjeća da su se najnoviji zločini protiv čovječnosti i djela genocidu događali još u srpnju 1995 (Srebrenica, napomena prevoditelja) te da je potreban stalni oprez u borbi protiv nedemokratskih, ksenofobičnih, autoritarnih i totalitarnih ideju i tendencija;

5. Naglašava potrebu da se dokumentacija i svjedočenja o zločinima u turbulentnoj europskoj prošlosti moraju podržavati, kako bi se pojačala europska svijest o zločinima koje su počinili totalitarni i nedemokratski režimi, jer ne može doći do pomirbe bez sjećanja na žrtve;

7. Snažno i nedvosmisleno osuđuje sve zločine protiv čovječnosti te ozbiljne povrede ljudskih prava koje su počinili svi totalitarni i autoritarni režimi; pruža žrtvama ovih zločina i članovima njihovih obitelji suosjećanje, razumijevanje i priznanje za njihova stradanju;

8. Izjavljuje da europska integracija kao model mira i pomirbe predstavlja slobodan izbor naroda Europe u njihovoj odluci o zajedničkoj budućnosti, i da Europska unija ima posebnu odgovornost promicati i štiti demokraciju, poštivati ljudska prava i vladavinu prava, unutar i izvan Europske unije;

13. Poziva za uspostavu Platforme europske memorije i savjesti da time osigura podršku u uspostavi mreže i suradnje među nacionalnim istraživačkim institutima koji su specijalizirani za područja povijesti totalitarizma, i za stvaranje jednog pan-europskog dokumentacijskog centra - memorijala za žrtve svih totalitarnih režima;

15. Poziva na proglašenje 23. kolovoza kao Sveeuropskog dana sjećanja na žrtve svih totalitarnih i autoritativnih režima, koji treba biti komemoriran s dostojanstvom i nepristranošću;

16. Europski parlament je uvjeren da je krajnji cilj otkrivanje i osuda svih zločina koje su počinili komunistički totalitarni režimi pomirba, što može biti postignuto na način da se prizna odgovornost za počinjene zločine, da se zatraži oprost, imajući pri tome u vidu potrebu moralnog preporoda;

17. Nalaže predsjedniku da proslijedi ovu rezoluciju Vijeću, Komisiji, parlamentima država članica, vladama i parlamentima zemalja kandidata, vladama i parlamentima zemalja povezanih s Europskom unijom, te vladama i parlamentima članica Vijeća Europe.

**OVA REZOLUCIJA OBVEZUJE I REPUBLIKU HRVATSKU
Krug za trg, svibanj, 2010.**